

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Rudnay, Oszkár*
 Cím: *Egy elfelejtett centennárium*

Forrás: *Nemzeti Ujság*

Bm 1925. 5. 10.

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Fessler Leó

Idő

"1925"

Személy

Helyszám

Székesfővárosi házi nyomda 1923

Egy elfelejtett centennárium

Fessler Leó elhagyott sírja az újpesti temetőben

Van az újpesti temetőben egy alig két évtizedes sírhalom teteje, oldala behorpadt. A májusi tavasz telehintette virággal, egyszerű kis mezei virágokkal, meg sűrű gyepes fűvel egy, hogy alig látszik, hogy pupja van itt a földnek és — híres nagy művész alszik alatta örök álmot. Művész, akinek alkotásait odamutogatjuk mindenkinek és művész, akitől nem tud már senki. Sírján a megbillent keresztől az eső mosta le az írást. Az életben pedig... ugyan ki mondaná meg, hogy Budapest gyönyörű *Tavaszi szobrának*, a Cal-

hogy rátegyünk a bedült sírpupra hálátlan régijeink helyett az elismerés, a tisztelet, a hála koszoruját.

Hosszu életet élt Fessler Leó, mintahogy minden diadalból lezuhanó élet hosszú.

Édesapja a bécsi képzőművészeti főiskolának volt szobrásztanára, aki fiát a leg gondosabb művésznevelésben részesítette. Utána utazgatni küldte el, Olaszországba Michelangelot bámulni, Franciaországba, az ott akkor erősen lendülő művészetet figyelgetni. Éve-

vin-téri Danubius-kutszobornak ki volt a mestere?

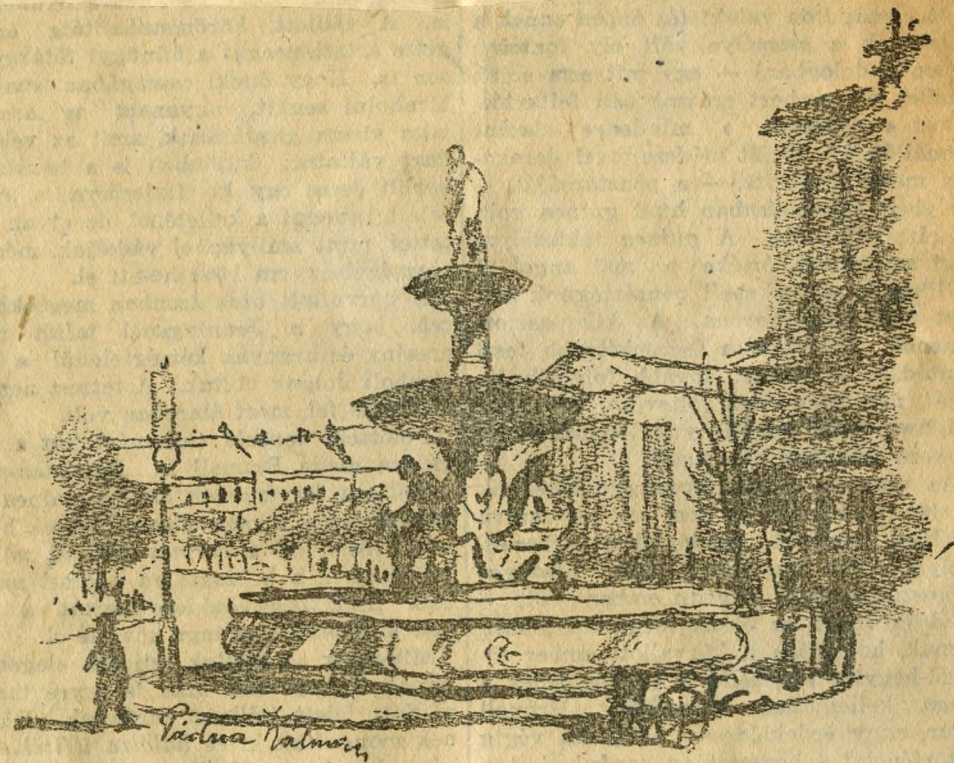
Fessler Leó volt, aki száz évvel született ezelőtt, átdolgozta ifjuságát, férfikorát a diadalmas magyar renaissanceban. Aztán elkezdtek áramlatok keringeni összevissza a közéletben, amik egyszer csak elsodorták a munka mellől, bele egyenesen a teljes nyomorba. És most ott fekszik az újpesti temetőben a mester, jeltelenül, eltörölve a világból, a sírjára pedig egy Istenben boldogult derék cigányprimás szép emlékoszlopa vet árnyékot a szomszéd sír felől.

Elfelejtettünk tehát egy centennárium felett mécesest gyújtani, amit tegyünk meg utólag legalább. Annyit adott Budapestnek köbe faragott, bronzba öntött művészalmai-ból, hogy megérdemli az emlékeztést, azt,

kig tartott az utazás, miközben bebarangolta az ifjú a félvilágot és amikor Bécsbe visszatért, férfi lett.

Dolgozni kezdett. Óriási felkészültséggel és nagy alkotókedvvel. Egy esztendő múlva pedig tiz monumentális kőszobrát mutatta be megívitált előkelőségeknek, akik szájra vették a Fessler Leó nevet és másnap már mindenki ismerte Bécsben. Elindult azon a fölfelé rohamó pályán, amelyről azonban senkise tudhatja az indulásnál, hogy milyen magasra hord és megbirja-e a magasban az embert?

A császári udvar is szobrot rendelt, nyomában a bécsi előkelőség minden „műpártoló” tagja, összesen vagy kétszázan. És Fessler dolgozik. A császár részére márványból Aphroditét faragott, mely ma a Hermes muzeumban látható. A többi uraknak, dámák-

(Pádva Kálmán rajza)

Fessler Leo Danubiusa (a Kálvin-téri kutszobor)

nak portrét disszobrot, sőt kis nippet is mintázott, amik közül híressé lett egy kegyben részesített színész nő fehér carrarai márvány „Niobe“-nippje.

Eközben újra utazott, újra dolgozott. És egy szép napon, a 60-as évek derekán, midőn nálunk kibontotta hatalmas szárnyait a szépszeretés, a nagy magyar renaissance, Fessler Leó egyszerre három ajánlatot kapott kezéhez: a bécsi főiskolán édesapja örökére hívták meg szobrászbanármak, a párisi szépszeretési társulat köztéri szobrok mintázására kérte fel, végül Ybl Miklós levélben Magyarországra invitálta, hogy az új Budapest építkezésénél vele végeztesse a szobrászmunkáikat. És Fessler Leó, aki utazgatásai közben többször járt itt, aki megismerte, megszerette a 48-as szabadságharc nagy népét, nem gondolkozott. Megköszönte szépen a másik két megtisztelő ajánlatot, aztán csomagolt és elindult — *magyarnak lenni egészen.*

Budán telepedett le, hogy mindjárt munkához lásson. Végtelen öröm és boldogság fűtötte szívét. Néhány hónap múlva már tisztán beszélt magyarul, egy év múlva meg nősült, magyar hölgyet vett feleségül. Időközben pedig egyre-másra faragta műveit és minden gondolatával részt vett Budapest naggyáfejlesztésében, a magyar renaissance kivirágzásában.

Épült a Múcsarnok (az Andrassy-uti régi Múcsarnok). Fessler Leó szoborműveivel díszítették. Utána a gyönyörű Szent István bazilika kőfalai emelkedtek már a magasba, melynek kőszentjei: a tizenkét Apostol szobra, mely most a sekrestye kőfalán áll, a négy evangelista fülkeszobra, a *Krisztus és a két angyal* remek alkotású mű, végül a *főhomlokzat szobrász-díszei* mind Fessler Leó vésoje alól domborodtak — a köztudatba.

Aztán az Operaház épült. Ennek első emeletén látható *Erato és Terpsichore* szintén Fessler-mű. Ezekkel párhuzamosan pedig megmintázta a Calvin-téri mai kutszobrot, mely az ország négy főfolyóját allegorizálja és egyik legszebb ékessége még ma is a fővárosnak.

Fessler Leó az elmúlt évek alatt minden ízében magyarrá lett. Gyermekait az akkor bizony előkelőnek tartott német nevelés helyett szinmagyar nevelésre fogta. És alkotott, alkotott gyönyörűséggel, a magyar szép szá-mára tovább.

Erzsébet, boldog emlékezetű királynénk a Várhegy csunya kopárságát be akarta építtetni. Kerttel, olyannal, aminék messze föld-ről járnának majd csodájára. Fessler Leóban is megcsendült a királyné szava, munkához látott és éjjel-nappal dolgozva egymás után kerültek elő műterméből a mai *Várbazár* díszfigurái, a bejáró két (azóta bronzba öntött) oroszlánja, a vizokádó szobrok, Neptun-fejek, kagylók, madarak...

Aztán... egy csunya napon azt veszi észre, hogy elfogyott a munka, nem jár hozzá senki... Kint „magyar“ áramlat indult meg... és ő, aki lelke imádságos litével szolgálta rabszolgaként a szent magyar *Szépet*, a kibontakozott *renaissanceot*... aki asszonyában, ivadékaiban erre a földre tapadt egészen... ő egyszer csak nem „magyar“, hanem betolakodott osztrák, nyavalyás „német“, akit félrehajítottak, elgázoltak. *És Fessler Leó soha többé nem tudott fel-tápázkodni...!*

Sose panaszkodott. Túrte sorsát, pedig el-mehetett volna tőlünk, hiszen nagy művész volt, az egész világ ismerte... Itt maradt mégis, Újpestre telepedett át, ahol elzárkózott az emberek elől, lesüllyedt családjával együtt a nyomor kétségbeesései közé... Aztán husz esztendeje meghalt...

És most van a centennárium. Vigye ki ez a főváros, amelyre elpazarolta mindenét, vigye ki arra a behorpadt, jeltelen újpesti művész-sirra a hála és tisztelet koszorúját...

Radnay Oszkár.